

I dTreo 2016

Nósanna Imeachta Athruithe do Fhionraíocht agus do Bhriseadh as Post Múinteoirí

Rannóg 24(3) den Acht Oideachais (1998)

1. Cúlra

Tugann Rannóg 24(3) den Acht Oideachais 1998 an chaoi do bhoird bhainistíochta múinteoirí a chur ar fionraí agus a bhriseadh as a bpost. De réir théarmaí *I dTreo 2016* thóg na páirtithe orthu féin atheagrú agus athchruthú a dhéanamh ar na nósanna imeachta i bhfeidhm agus toiliú le nósanna imeachta nua a bheith curtha i bhfeidhm ó thosach na chéad scoil bliana nua.

Tá dualgais ar na boird bhainistíochta agus ar an bPríomhoide faoi cháilíocht agus faoi éifeacht an oideachais agus faoi bhainistíocht na foirne mar atá leagtha amach san Acht Oideachais 1998.

Cé nach féidir le haon nós imeachta a bheith deifnídeach faoi raon na gcoinníollacha a fhéadfadh a éirí aníos ar thosú na nósanna imeachta smachtaithe, go ginearálta sé is dóichí ná go mbeidh siad bainteach le h-iompar, le bagairt ar shláinte agus ar shábháilteacht na mac léinn agus /nó le teip leanúnach ar dhualgais agus freagrachtaí proifisiúnta a chur i gcrích go mbítear ag súil leo ó mhúinteoirí.

Soláthraíonn na nósanna imeachta, seo a leanas, gur aontaíodh fúthu, dhá shnáth dhifriúla, neamhspleácha gur chóir a bheith úsáidte ins na coinníollacha cuí:

- Nósanna imeachta a bhaineann le ceisteanna faoi inniúlacht gairme
- Nósanna imeachta a bhaineann le obair, le h-iompar agus le gnéithe a bhaineann le nithe seachas inniúlacht gairme

Baineann na nósanna imeachta le gach múinteoir ach amháin leo san atá ag obair mar mhúinteoirí promhaidh. Beidh na gnáth-shocraithe promhaidh i bhfeidhm i gcás na múinteoirí atá ar phromhadh.

Tá na nósanna imeachta ann chun déileáil le gnéithe fostaíochta amháin agus gabhann siad tús áite ar aon nós imeachta smachtaithe atá i bhfeidhm roimh an socrú seo. Tá sé seo gan dochar do phátrúin, atá á soláthar faoi láthair, ag braith ar aon athbhreithniú ar achomhairc dá leithéid.

Baineann gnéithe a bhaineann le clárú leis an Chomhairle Mhúinteoireachta.

Beidh cead ag aon cheann des na páirtithe athbhreithniú a lorg ar na nósanna imeachta fionraíochta agus briseadh seo.

2. Na Prionsabail Ghinearálta a chuireann tacaíocht faoi na nósanna imeachta seo

Lasmuigh de nithe mar chothromaíocht agus an chóir tá sé riachtanach go mbíonn nósanna imeachta inghlactha ann agus i bhfeidhm chun go mbeadh dea-atmaisféar saothair san ionad oibre. Tá nósanna imeachta smachtaithe riachtanach chun a dheimhniú go mbíonn smacht á chur i bhfeidhm san láthair oibre agus go bhfuil sé a chur i bhfeidhm go cothrom, leanúnach.

Tá dhá aidhm ag na nósanna imeachta seo toisc go soláthraíonn siad fráma oibre a chuireann ar a chumas don mbainistíocht caighdeáin sásúla a choimeád agus don lucht oibre rochtain ar nós imeachta inar féidir déileáil le líomhaintí nár cloíodh leis na caighdeáin seo go cothrom agus le h-íogair.

Siad na gnéithe is bunúsaí a bhaineann le h-aon nós imeachta a bhaineann le cúrsaí smachtaithe ná go mbeidís réasúnta agus cothrom, go bhfuil an bonn ar a bhfuil an gníomh smachtaithe bunaithe soiléir, go bhfuil an réimse pionós gur féidir a chur i bhfeidhm sainmhínithe go maith agus go bhfuil deis ar athghairm inmheánach ar fail.

Tá gach múinteoir freagrach go pearsanta as a/iompar/ h-iompar agus as a c(h)uid saothair. Ba mhaith an rud é do gach aoinne dá ndéileáil go luath ag an leibhéal cuí le h-iompar a mheastar gan a bheith oiriúnach chun an baol a sheachaint go gcuirfí laicisí i bhfeidhm atá ceadaithe de réir na nósanna imeachta seo.

Déanfaidh an Príomhoide gach iarracht chun tabhairt faoi laigí saothair nó iompair atá mar líomhaintí, nó samhlaíthe, trí mhodhanna neamhfhoirmiúla seachas dul i muinín nósanna imeachta smachtaithe foirmiúla.

Más gá, is féidir le múinteoir a bheith curtha ar shaoire riaracháin le pá iomlán ag feitheamh ar fhiosrú, nó ag braith ar thoradh fiosruithe, nó éisteacht/cruinniú smachtaithe nó ar thoradh éisteachta/fiosruithe.

Tá i gceist go réiteodh na nósanna imeachta le prionsabail ghinearálta na córa nádúrtha agus go ndeimhneoidís:

- *go mbeidh toimhde na neamhchiontachta ann. Ni féidir gníomh smachtaithe a bheith curtha i bhfeidhm go dtionóltar cruinniú foirmiúil smachtaithe agus go bhfuil caoi tugtha don bhfostaí freagra a thabhairt ar na líomhaintí ardaithe*
- *go gcuirfear in iúl, i scríbhinn, don bhfostaí roimh an cruinniú smachtaithe faoi ábhar cruinn na ngnéithe faoi chaibidil agus go dtabharfar cóipeanna de na doiciméid chuí dó. Más gearán, beidh foinse agus teasc an ghearáin mar a fuarthas é san ngné sin. Ba cheart gearán a bheith i scríbhinn*
- *go gcuirfear sonraí na líomhaintí, na ngearán nó gnéithe a bhaineann le inniúlacht gairme os comhair an mhúinteora i gceist*
- *go dtabharfar aitheantas i gcónaí don gceart ag an múinteoir i gceist teacht air agus scrúdú a dhéanamh ar a c(h)omhad pearsanra (a*

chuirsiúnn gach taifead a bhaineann leis an múinteoir atá mar chruachóip nó i bhformáid leictreonach atá i seilbh na scoile)

- *go dtabharfar an chaoi don mhúinteoir i gceist freagra iomlán a thabhairt ar aon líomhaintí dá leithéid, gearáin nó gnéithe a bhaineann le inniúlacht gairme*
- *go dtabharfar an chaoi don mhúinteoir i gceist úsáid a bhaint as tacú comhghleacaí nó as ba(i)ll an cheardchumainn*
- *go bhfuil de cheart ag an múinteoir i gceist an fhianaise iomlán a scrúdú agus dúshlán a chur fúithi nó finnéithe a ghlaoch nó daoine atá ag tabhairt na fianaise a cheistiú*
- *go bhfuil de cheart ag an múinteoir i gceist go ndéanfaí scrúdú cothrom, neamhchlaonta ar na gnéithe faoi chaibidil, ag tógáil san áireamh na líomhaintí nó na gearáin féin, freagra an mhúinteora féin dóibh, aon achainí déanta nó ar son an mhúinteora i gceist agus aon fhianaise, gnéithe nó coinníollacha a bhaineann leis nó atá iomchuí*
- *go bhfuil de dhualgas ag an mbord bainistíochta, mar fhostóir, déileáil go réasúnta agus go cothrom i ngach idirghníomhaíocht leis an bhfoireann agus déileáil le gnéithe a bhaineann le h-iompar nó le inniúlacht gairme faoi rún a thugann cosaint do dhúit an mhúinteora*
- *go bhfuil gach a bhaineann le nós imeachta smachtaithe faoi rún daingean dos na páirtithe agus dá n-ionadaithe*
- *go bhféachfar air mar ábhar smachtaithe do aon duine imeaglú nó brú neamhchuí a chur ar aon duine go mbeadh air freastal mar fhinné*
- *sa chás go dtagtar ar chinneadh smacht bhannaí d'úsáid, beidh an smacht bhanna i gcomhréir le nádúr an iompair/béasa/iompraíochta go raibh de thoradh air smacht bhannaí a bheith curtha i bhfeidhm*
- *Tá na nósanna imeachta seo ga claontacht i gcoinne chirt an mhúinteora dul i muinín an dlí chun a p(h)ost a chosaint*

Tabharfar tacaíocht, traenáil agus cabhair réasúnta agus iomchuí. Sa chomhthéacs seo, cuid mhór de fhócas obair na Seirbhísí Cúnta ag an mbunleibhéal agus ag an iar-bhunleibhéal ná comhairle iomchuí agus cabhair a sholáthar do bhainistíocht na scoile agus do mhúinteoirí i geruthú pleananna feabhsúcháin, agus nuair is cuí, iad a chur i bhfeidhm. Beidh socruithe déanta, chomh maith, chun soláthar a dhéanamh ar theacht ar na seirbhísí in am tráth, de réir mar atáid ag teastáil.

Nósanna imeachta a bhaineann le ceisteanna faoi inniúlacht gairme

Réamhrá

Faoi mar is gnáth le h-aon ghairm baineann sé leis an múinteoir féin, ar an gcéad dul síos, caighdeán na múinteoireachta a chothabháil agus aghaidh a thabhairt ar cheisteanna faoi chumas, más ann dóibh, agus nuair atáid ann. Ina theannta san tá sé de dhualgas agus de oibleagáid ar an múinteoir deimhin a dhéanamh de go mbaineann sé nó sí úsáid as na deiseanna cabhracha uile chun réiteach d'fháil ar cheisteanna faoi inniúlacht gairme.

Sa chomhthéacs seo glactar leis ina iomlán go gcomhlíonann an chuid is mó des na múinteoirí a gcuid dualgais go maith is go h-éifeachtach agus go dtugann siad seirbhís atá i gcomhréir leis an dtraidisiún is fearr múinteoireachta dá bhfuil ann. Mar thoradh air sin aon phróiseas atá dírithe ar ceisteanna faoi inniúlacht gairme níl sé dírithe ach ar bheagán daoine laistigh den gceard. Tá sé amhlaidh, chomh maith, go gcaithfidh próiseas dá leithéid a thuiscint go bhfuil ceisteanna faoi inniúlacht gairme ann ar bhonn sealadach atá tagtha ó ghnéithe pearsanta nó proifisiúnta ná mairfidh ró-fhada.

Tharlódh sé ar uairibh go bhféadfadh ceisteanna bheith ardaithe faoi inniúlacht gairme mhúinteora de bharr ghearán ó thuismitheoirí. I gcásanna dá leithéid láimhseálfaidh an Príomhoide na ceisteanna ar dtús de réir na nósanna imeachta gur aontaíodh leo faoi ghearáin. Déanfaidh an Príomhoide machnamh faoin ngearán sula ndeimhniúnn sé ar chóir an cheist a chur faoi bhráid na nósanna imeachta a bhaineann le inniúlacht gairme. Má tá an cheist le bheith curtha faoi bhráid na nósanna imeachta a bhaineann le inniúlacht gairme ina dhiaidh sin déarfair leis agus cuirfear an tuismitheoir, a dhein an gearán, ar a eolas faoi iarmhairt an phróisis.

Leanann sé gur chóir an teacht i láthair faoi dhéileáil le ceisteanna faoi inniúlacht gairme a bheith tógtha i gcéimeanna ag imeacht ó chéimeanna neamhfhoirmiúla go céimeanna foirmiúla go mbeadh de thoradh air ag deireadh an phróisis go gcuirfí smacht i bhfeidhm (chomh fada leis, nó b'fhéidir briseadh as an post). Caithfidh sé seo aird a thabhairt, gan dabht, ar an gceart agus ar an ndualgas ar an mbord bainistíochta gníomhú láithreach i gcás fíor-dhrochiompair, nó sa chás go bhfuil bagairt ann do shláinte, do shábháilteacht agus do leas na ndaltaí.

Céim 1

An Céim Neamhfhoirmiúil

- 1.1 Faoi mar ata imlínithe i ranna 22 agus 23 den Acht Oideachais 1998, tá an Príomhoide freagrach as, mar chuid dá d(h)ualgas ó lá go lá, i mbainistíocht na scoile, treorú agus maoirseacht na múinteoirí, ceannasaíocht a thabhairt do mhúinteoirí agus do mhic léinn agus timpeallacht a sholáthar i dtaca leis an mbainistíocht, atá cabhrach do fhoghlaim i measc na mac léinn agus a chuireann forbairt phroifisiúnta na múinteoirí chun cinn. Deimhníonn an t-Acht Oideachais, chomh maith, go mbíonn na cumhachtaí uile atá riachtanach, nó in oiriúint dá leithéid, ag an bPríomhoide. Mar sin tá an Príomhoide san áit is fearr chun a aithint cathain a bhíonn ceist faoi inniúlacht gairme in obair mhúinteora.
- 1.2 Sa chás go mbíonn buairt ar an bPríomhoide go bhféadfadh ceisteanna faoi inniúlachta gairme in obair mhúinteora inseoidh sé/sí, ó bhéal, don mhúinteoir an sain-nádúr agus scóip na mbuairt atá aige/aice agus tabharfaidh sé/sí aon cháipéis iomchuí atá aige/aice a bhaineann leis an rud.
- 1.3 Ba chóir go dtabharfaí cóip des na nósanna imeachta go bhfuil aontú fúthu, don mhúinteoir ag an am seo agus comhairle a thabhairt dó/di agus taithí d'fhail ar chéimeanna éagsúla na nósanna imeachta a fhéadfadh a bheith tógtha san áireamh agus ar raon na smachtbhannaí atá ar fáil don mbord bainistíochta.
- 1.4 Déanfaidh an Príomhoide iarracht ar phlé leis an múinteoir faoi chúis(eanna) na faidhbe agus chomh fada agus is féidir aontú i dtaobh na gcéimeanna le tógáil chun í a réiteach. Sa chomhthéacs seo comhairleoidh an Príomhoide don mhúinteoir faoi na tacaí inmheánacha agus/nó eachtracha atá ar fáil agus déanfaidh sé iarracht cabhrú leis an múinteoir teacht ar na tacaí seo. Ina measc seo d'fhéadfadh na tacaí seo a bheith i gceist An tSeirbhís Chúnaimh do Fhostaithe, An tSeirbhís um Fhorbairt Ghairmiúil do Bhunscoileanna (SFGB), Forbairt Cheannasaíocht do Scoileanna, (FCS), An tSeirbhís um Thacaíocht Scoileanna sa Dara Leibhéal (STSDA agus/nó gníomhaireachtaí eachtracha eile atá oiriúnach agus/nó iomchuí ins na coinníollacha ag braith ar nádúr na n-ábhar i gceist.
- 1.5 Tá i gceist go réiteofaí na ceisteanna i slí a shásódh an Príomhoide agus go n-aontódh an bheirt acu nach gá a thuilleadh a dhéanamh faoi chúrsaí trí chainteanna idir an Príomhoide agus an múinteoir.
- 1.6 Tá sé i gceist go réiteofaí na ceisteanna faoi inniúlacht gairme atá sealadach trí réitigh neamhfhoirmiúla, laistigh de thréimhse thrí mhí gan na trí mhí saoire san áireamh iontu.
- 1.7 Sá chás gur theip ar an múinteoir dul i ngleic go deimhneach leis na próisis agus go bhfuil an Príomhoide buartha fós faoi inniúlacht ghairme leanúnach cuirfidh an Príomhoide in iúl don mhúinteoir go bhfuil i gceist aige an gnó a

chur os comhair an bhoird bhainistíochta chun go dtosófaí ar an bpróiseas foirmiúil.

Céim 2

Tosú ar an bpróiseas foirmiúil

- 2.1 Cuirfidh an Príomhoide in iúl do Chathaoirleach an bhoird faoin mbuairt atá air agus soláthróidh sé tuairisc scríofa dóibh. Tabharfar cóip den dtuairisc ag an am céanna don mhúinteoir, agus tabharfar an chaoi dó freagra scríofa a sholáthar mar chuid de phróiseas pléite na faidhbe.
- 2.2 Ag an gcéim seo tá sé oscailte don mhúinteoir glaoch ar Céim 3 des na próisis seo laistigh de dheich lá scoile tar éis dó an tuairisc a fhail. Má thógann an múinteoir an cúrsa seo tá sé den dtuiscint láidir nach féidir leis/léi casadh ar ais ar chéim níos luaithe san bpróiseas agus gur féidir leis an bPríomhoide agus an Bord Bainistíochta dul ar aghaidh go dtí an chéad chéim eile nuair is cuí.
- 2.3 Ar an dtaobh eile den scéal nuair nach dtógann an múinteoir an rogha sin pléifidh an bord tuairisc an Phríomhoide agus aon fhreagra scríofa tugtha ag an múinteoir chomh luath agus atá sé praiticiúil. Ag an am seo tabharfar caoi don mhúinteoir labhairt leis an mbord bainistíochta faoin ngné más toil leis/léi. Déanfaidh an bord bainistíochta cinneadh ansin faoi conas dul ar aghaidh. D’fhéadfadh an cinneadh seo bheith mar chúis go bhfaigheadh an bord:
  - Go bhfuil éiginnteacht ann go bhfuil ceist faoi inniúlacht gairme,
  - Go bhfuil go leor cúise ann chun tosú ar an bpróiseas foirmiúil.
- 2.4 Sa chás go bhfuil an bord den dtuairim go bhfuil go leor cúise ann ordóidh siad don bPríomhoide an plean feabhsaithe don mhúinteoir i gceist a chur le chéile.
- 2.5 Buailfidh an Príomhoide leis an mhúinteoir i gceist chun an plean feabhsaithe a phlé.
- 2.6 Sainmhíneoidh an plean, i scríbhinn, na laigí dóighiúla atá in inniúlacht gairme an mhúinteora agus an feabhas go bhfuiltear ag súil leis ón mhúinteoir sin. Leagfaidh sé amach, chomh maith, réimse tacaíochta agus traenála ar fáil don mhúinteoir agus moltaí ar pé acu cinn gur chóir dó úsáid a bhaint astu i gcomhthéacs feabhas a chur ar a c(h)uid oibre. Beidh fráma ama leagtha síos don bplean feabhsaithe go gcaithfear an feabhas riachtanach a bheith curtha i gcrích laistigh de. Tabharfar tacaíocht iomchuí don bPríomhoide i leagan amach an phlean fheabhsaithe.
- 2.7 Cé gurab é dualgas an mhúinteora féin go príomha feabhas a chur ar a c(h)uid oibre tacaíodh agus éascóidh an Promh Oide/an bord bainistíochta leis an mhúinteoir aonarach chun an feabhas riachtanach a chur i gcrích.

- 2.8 Sa ghnáth-shlí bheifí ag súil go mbeadh na fadhbanna faoi inniúlacht gairme go bhfuil réiteach riachtanach dóibh leigheasta laistigh den fhráma ama leagtha síos nár chóir a bheith níos lú ná tréimhse thrí mhí gan na laethanta saoire san áireamh. D'fhéadfadh an tréimhse a bheith feabhsaithe ag an bPríomhoide, faoi phróiseas comhaontú an bhoird bainistíochta, chun breis ama a cheadú don mhúinteoir an plean feabhsaithe a chur i bhfeidhm.
- 2.9 Nuair a thagann críoch leis an am tugtha don bhfeabhsú tabharfaidh an Príomhoide tuairisc don mBord Bainistíochta agus don mhúinteoir ag leagan amach a t(h)uairimí faoin dtoradh.
- 2.10 Sa chás go dtuairiscíonn an Príomhoide go bhfuil an feabhas a bhí á lorg tarlaithe deimhneoidh an Bord i scríbhinn don mhúinteoir go bhfuil i gceist acu críoch a chur leis an bpróiseas foirmiúil.
- 2.11 Sa chás go dtuairiscíonn an Príomhoide don mbord nach bhfuil an feabhas i gcúrsaí teagaisc tagtha chun cinn tar éis chríoch an tréimhse ceadaithe don bpróiseas seo pléifidh an bord cúrsaí de réir mar atá leagtha amach thíos.
- 2.12 Tabharfar an chaoi don mhúinteoir freagra as béal agus freagra scríofa a thabhairt mar freagra ar thuairisc an Phríomhoide mar chuid de phróiseas an bhoird ag plé an ruda.
- 2.13 Tar éis machnaimh ar thuairisc an Phríomhoide agus ar fhreagra an mhúinteora b'fhéidir go dtógfadh an bord an cinneadh:
- Go bhfuil go leor dul chun cinn déanta ag an múinteoir agus go bhfuil an próiseas ag teacht chun deiridh
  - Gur chóir plean an fheabhsaithe do bheith leasaithe
  - Nach bhfuil an dul chun cinn atá riachtanach déanta ag an múinteoir

Céim 3 Athbhreithniú Eachtrach

- 3.1 Sa chás go dtagann an bord bainistíochta ar an dtuairim nach bhfuil an feabhas go rabhthas ag súil leis tagtha lorgóidh siad ón bPríomh Cigire go socródh sé athbhreithniú ar shaothar an mhúinteora i gceist. Cuirfidh an bord bainistíochta an múinteoir ar a eolas faoi seo ina leithéid de chás. Ba cheart go mbeadh mion-shonraí ar nádúr bhuartha an Bhoird, ar an dtacaíocht á thabhairt don mhúinteoir, ar an úsáid a bhain an múinteoir as an dtacaíocht sin agus na h-iarmhartáí faoi iamh san athbhreithniú.
- 3.2 Sula gceadaíonn an Príomh Cigire* an t-athbhreithniú deimhneoidh se/sí go bhfuil an tacaíocht iomchuí soláthraithe don mhúinteoir ag an scoil, agus in ainneoin san, ceaptar go bhfuil obair an mhúinteora fós mí-shásúil. Is féidir leis an bPríomh Cigire breis eolais a lorg ón scoil má cheapann sé/sí go bhfuil gá lena leithéid. Sa chás gur bhain an múinteoir úsáid as Céim a 2 chun Céim a 3 den phróiseas a lorg deimhneoidh an cigire é seo dó/di féin sula dtosaíonn sé ar an athbhreithniú.

- 3.3 Soláthrófar na doiciméid uile don mhúinteoir is atá á soláthar don bPríomh Cigire ag an mBord Bainistíochta
- 3.4 Tá an fheidhm a bhaineann le hathbhreithniú eachtrach atá dílsithe don bPríomh Cigire mar iarmhairt ar an socrú seo agus tá sé deighilte uaidh agus gan claontacht in aghaidh fheidhm reachtúil an Phríomh Chigire mar atá leagtha amach i Roinn a 13 den Acht Oideachais 1998.
- 3.5 Más amhlaidh go dtoilíonn an Príomh Cigire don achainí d'fheadfadh sé/sí pé duine agus pé méid pearsanra a cheapadh chun an t-athbhreithniú a dhéanamh is a cheapann sé atá riachtanach chuige. Nuair a cheapann sé duine nó daoine chun an gnó seo a dhéanamh tógfaidh an Príomh Cigire san áireamh go bhfuil sé riachtanach go mbeadh aon duine/daoine atá ceaptha in ann déileáil go h-éifeachtach leis an athbhreithniú.
- 3.6 Tharlódh sé go mbeadh sraith de chuirteanna chuig áit an teagaisc agus na foghlama agus de ghnáth déanfaidh ball/baill den gCigireacht é seo. Beidh cead pé rochtain is gá ag an duine/daoine ceaptha ag an bPríomh Cigire ar ionad an teagaisc agus na foghlama chun tuairim phroifisiúnta ar chumas an mhúinteora a thabhairt. D'fheadfadh ócáidí a bheith ann, ag braith ar nádúr an cháis i gceist, go mbeadh duine i dteannta le ball/baill na cigireachta, le saineolas faoi leith aige bainteach leis na hábhair bhuartha ardaithe ag an mbord bainistíochta. Beidh ball na Cigireachta i gceannas ar phróiseas an athbhreithnithe i ngach cás.
- 3.7 Comhoibreoidh an múinteoir, atá mar ábhar an athbhreithnithe eachtraigh, ina iomlán le próiseas an athbhreithnithe agus beidh aon teip i gcás comhoibrithe ina ábhar smachtaithe ann féin. D'fheadfadh aon easpa comhoibrithe a bheith tógtha san áireamh acu san i bhfeighil an athbhreithnithe, ar son an Phríomh Chigire, nuair atáid ag teacht ar chinneadh faoi chúrsaí.
- 3.8 Soláthróidh an duine/na daoine, ceaptha ag an bPríomh Cigire, tuairisc don bPríomh Cigire agus, iar san, cuirfidh sé é ar fáil do bhord bainistíochta na scoile agus don mhúinteoir. Leagfaidh an tuairisc amach na conclúidí gur thángthas orthu faoi na hábhair a bhí ag déanamh tinnis don mbord bainistíochta.
- 3.9 Soláthróidh an bord bainistíochta an chaoi don mhúinteoir freagra scríofa a thabhairt do thuairisc an Phríomh Chigire laistigh de chúig lá scoile déag ó fuair an múinteoir an tuairisc.
- 3.10 Cruinneoidh an bord bainistíochta le chéile chun tuairisc an Phríomh Chigire agus freagra an mhúinteora a phlé laistigh de 10 lá scoile ó bhfuair an freagra scríofa ón mhúinteoir. D'fheadfadh an bord bainistíochta teacht ar chinneadh:
- nach gá tuilleadh a dhéanamh
  - dul chuig éisteacht smachtaithe

Má thagtar ar an gcinneadh nach gá a thuilleadh a dhéanamh cuirfear é sin in iúl i scríbhinn don mhúinteoir laistigh de chúig lá scoile

* Tá baill na Cigireachta go bhfuil an fheidhm seo sannta dóibh ag an bPríomh Cigire san áireamh ins an tagairt seo don bPríomh Cigire.

Céim 4

Éisteacht

- 4.1 Soláthrófar deis don mhúinteoir freastal ar chruinniú den mbord bainistíochta i dteannta le ionadaí/ionadaithe a c(h)éard cumainn nó le comhghleacaí. Tá teorainn beirte i gceist.
- 4.2 Tabharfar fógra seacht lá don gcrúinniú, ar a laghad, don mhúinteoir. Ba chóir go luafaí cúis an chruinnithe agus go bhféadfadh gníomh smachtaithe bheith i gceist.
- 4.3 Tabharfar caoi ag an gcrúinniú don Mhúinteoir a c(h)ás a phlé ina iomlán agus agóid a thógáil in aghaidh aon fhianaise go bhfuiltear ag braith air don chinneadh.
- 4.4 Tabharfaidh an bord bainistíochta a bhreithiúnas ar an rud tar éis na h-éisteachta. Nuair a bhíonn sé ag teacht ar an mbreithiúnas seo tógfaidh an bord bainistíochta san áireamh na conclúidí atá leagtha amach i dtuairisc an Phríomh Chigire, aon fhianaise eile agus achainí (más ann dóibh) an mhúinteora.
- 4.5 Tar éis na h-éisteachta cuirfidh an bord an cinneadh in iúl don mhúinteoir agus faoi aon bheartas smachtaithe atá i gceist acu a chur i bhfeidhm, más é sin toradh a bpléite.
- 4.6 Má tagtar ar chinneadh beartas smachtaithe a chur i bhfeidhm d'fhéadfadh an bord bainistíochta úsáid a bhaint as aon cheann den raon seo a leanas:
  - Nóta cáinte deiridh
  - incrimint a chur ar ath-ló
  - incrimint nó incrimintí a tharraingt siar
  - Fionraíocht (ar feadh tréimhse teoranta agus/nó d'aidhm faoi leith) le pá
  - Fionraíocht (ar feadh tréimhse teoranta agus/nó d'aidhm faoi leith) gan pá
  - Briseadh as an bpost.

Gníomhóidh an bord bainistíochta go réasúnta i ngach cás nuair atáid ag déanamh cinneadh faoi cúrsaí smachtaithe. Ba cheart go mbeadh an smacht a bheith i gcomhréir le nádúr an ghné a bhaineann leis an inniúlacht gairme.

Sa chás go bhfuil beartas smachtaithe níos boige ná briseadh as an bpost molta beidh athbhreithniú déanta ag an mbord bainistíochta ar an gcás laistigh de

thréimhse áirithe chun féachaint an bhfuil gá le breis gníomh smachtaithe, nó nach bhfuil.

Céim 5

Achomharc

- 5.1 Beidh an múinteoir in ann achomharc a dhéanamh i gcoinne bhreith an bhoird bhainistíochta. Beidh éisteacht dá leithéid déanta ag painéal neamhspleách ceaptha ag an mbord bainistíochta.
- 5.2 Tá na nósanna imeachta le h-aghaidh achomhairc don bpainéal neamhspleách leagtha amach in Aguisín A.

Fógra don Roinn Oideachais agus Eolaíochta agus don Chomhairle Mhúinteoireachta

Cuirfidh an bord bainistíochta an Roinn Oideachais agus Eolaíochta ar a h-eolas faoi nádúr an bheartais smachtaithe agus toileoidh siad le h-aon riachtanais de chuid na Comhairle Múinteoireachta de réir fhorálacha Roinn 37 de Acht um Chomhairle Mhúinteoireachta 2001.

Nósanna imeachta smachtaithe do mhúinteoirí i mbunscoileanna, i meánscoileanna deonacha agus i scoileanna pobail agus scoileanna cuimsitheacha

Réamhrá

Forbraíodh agus toilíodh leis an nós imeachta smachtaithe do mhúinteoirí fostaithe i mbunscoileanna, i scoileanna pobail agus cuimsitheacha agus i meánscoileanna deonacha tar éis cainteanna idir an Roinn oideachais agus Eolaíochta, comhaltais bhainistíochta scoile agus ceard cumainn aitheanta ag seasamh ar son na múinteoirí ins na ranna seo. Tugann sé aird ar reachtaíocht fostaíochta agus comhad cleachtais an Choimisiúin um Chaidreamh Saothair ar Nósanna Imeachta Smachtaithe. Gabhann an nós imeachta smachtaithe seo áit na nósanna imeachta smachtaithe uile eile idir áitiúil agus náisiúnta. Cuirfear príomh oidí, múinteoirí agus boird bhainistíochta ar a n-eolas faoin nós imeachta seo agus beidh sé ar a dtoil acu agus cloífidh siad lena chuid téarmaí.

Brollach

Faoi mar is gnáth le h-aon ghairm baineann sé leis an múinteoir féin, ar an gcéad dul síos caighdeán na múinteoireachta a chothabháil agus aghaidh a thabhairt ar cheisteanna faoi chumas, más ann dóibh, agus nuair atáid ann. Ina theannta san tá sé de dhualgas agus de oibleagáid ar an múinteoir deimhin a dhéanamh de go mbaineann sé nó sí úsáid as na deiseanna cabhracha uile chun réiteach d'fháil ar cheisteanna faoi inniúlacht gairme.

Sa chomhthéacs seo glactar leis ina iomlán go gcomhlíonann an chuid is mó des na múinteoirí a gcuid dualgais go maith is go h-éifeachtach agus go dtugann siad seirbhís atá i gcomhréir leis an dtraidisiún is fearr múinteoireachta dá bhfuil ann. Mar thoradh air sin aon phróiseas atá dírithe ar cheisteanna faoi inniúlacht gairme níl sé dírithe ach ar bheagán daoine laistigh den gceard. Tá sé amhlaidh, chomh maith, go gcaithfidh próiseas dá leithéid a thuiscint go bhfuil ceisteanna faoi inniúlacht gairme ann ar bhonn sealadach atá tagtha ó ghnéithe pearsanta nó proifisiúnta ná mairfidh ró-fhada. Déileálfar go neamhfhoirmiúil le deacrachtaí fánacha nó le mion-easnaimh go neamhfhoirmiúil, más féidir.

Leanann sé gur chóir an teacht i láthair faoi dhéileáil le ceisteanna faoi inniúlacht gairme a bheith tógtha i gcéimeanna ag imeacht ó chéimeanna neamhfhoirmiúla go céimeanna foirmiúla go mbeadh de thoradh air ag deireadh an phróisis go gcuirfí smacht i bhfeidhm (chomh fada leis, nó b'fhéidir briseadh as an post). Cé go leanann cúrsaí smachtaithe na gnáth-chéimeanna leanúnacha is féidir leis an nós imeachta bheith tosaithe ag an scoil ag aon chéim den phróiseas más é sin is gá chun déileáil leis an mí-iompar líomhanta.

Raon

Baineann an próiseas seo le gnéithe oibre agus iompair agus le gnéithe eile seachas inniúlacht gairme agus baineann sé le gach múinteoir seachas leo san atá mar mhúinteoirí promhaidh. Tá gnéithe a bhaineann le inniúlacht gairme lasmuigh de raon an nós imeachta seo agus ba chóir aghaidh a thabhairt orthu trí *Nósanna Imeachta a Bhaineann le Inniúlacht Gairme*.

Déileáiltear le líomhaintí a bhaineann le mí-úsáid leanaí mar atá sainmhínithe i Treoirlínte um Chosaint Leanáí do Bhunscoileanna agus do Scoileanna Iar-Bhunoideachais ar an gcéad dul síos faoi na Treoirlínte sin.

An Céim Neamhfhoirmiúil

Tá i gceist go socraítear, más féidir, fadhbanna a bhaineann le h-obair agus le hiompar go neamhfhoirmiúil. Chuige sin pléifidh an Príomhoide aon iompar mí-shásúil leis an múinteoir i gceist agus inseoidh sé dó/di faoi na feabhais atá riachtanach. Tabharfar an chaoi don mhúinteoir míniú agus ráiteas a thabhairt. Sa chás go mbeadh feabhas tagtha gan dul i muinín an smachta soláthrófar treoir mar is cuí agus tabharfar aird cheart féachaint an bhfuil an laige ann de bharr coinníollacha pearsanta, sláinte nó cúrsaí ag baile. I gcásanna dá leithéid tabharfar cabhair agus comhairle nuair is féidir. Cuirfear in iúl don mhúinteoir, chomh maith, mura dtagann an feabhas atá riachtanach, d'fhéadfadh cúrsaí gluaiseacht ar aghaidh chuig an nós imeachta smachtaithe foirmiúil.

Nuair nach mbíonn caighdeán oibre nó iompair an mhúinteora i gcomhréir leis na caighdeáin go mbítear ag súil leis in ainneoin idirghabháil neamhfhoirmiúil mar atá leagtha amach thuas déileálfar leis an rud de réir na nósanna imeachta smachtaithe seo a leanas.

Céim 1:

Rabhadh ó Bhéal

Tionólfar cruinniú smachtaithe foirmiúil leis an múinteoir ag an Príomhoide. Tabharfar fógra scríofa de ar a laghad cúig lá scoile faoin gcruinniú, ba chóir don bhfógra a rá cad é an chúis atá leis an gcruinniú agus nádúr sainiúil an ghearáin mar aon le h-aon doiciméid tacúla. Is féidir le ionadaí ceard cumainn nó comhghleacaí a c(h)oibre a bheith leis/léi ag cruinniú dá leithéid.

Tabharfar deis don múinteoir ag an gcruinniú freagra a thabhairt agus a c(h)ás a thabhairt ina iomlán agus agóid a dhéanamh in aghaidh aon fhianaise atáthar ag braith uirthi don bhreith. Tar éis machnamh a bheith déanta ar an bhfreagra socróidh an Príomhoide an gníomh iomchuí atá le bheith tógtha. Sa chás go bhfuil sé socraithe nach bhfuil gá le haon ghníomhaíocht, cuirfear in iúl don múinteoir i scríbhinn laistigh de chúig lá scoile. Sa chás go bhfuil sé socraithe go bhfuil gníomh smachtaithe riachtanach ag an gcéim seo cuirfidh an Príomhoide in iúl don mhúinteoir go bhfuil rabhadh ó bhéal á thabhairt dó/di. Sa chás go bhfuil rabhadh ó bhéal á

thabhairt bá chóir go leagfadh sé síos go soiléir an feabhsúchán riachtanach agus an scála ama dó. Ba chóir go gcuirfeadh an rabhadh in iúl don mhúinteoir go bhféadfadh plé a bheith déanta ar bhreis gníomh smachtaithe mura bhfuil feabhsúchán leanúnach sásúil déanta. Tabharfar comhairle don mhúinteoir faoina c(h)earth achomharc a thógáil i gcoinne an ghníomhaíocht smachtaithe atá á tógáil agus faoin bpróiseas achomhairc.

Beidh cóip den rabhadh ó bhéal coimeáda san chód pearsanra ag an bPríomhoide agus beidh cóip tugtha don mhúinteoir. Beidh an rabhadh ó bhéal gníomhach ar feadh tréimhse níos lú ná naoi mí agus, ag braith ar sheirbhís sásúil, tiocfaidh deireadh lena éifeacht tar éis deireadh na tréimhse 6 mí. Beidh an taifead tógtha ón gcomhad tar éis na tréimhse sé mhí ag braith ar fheabhsú cuí le linn na tréimhse.

D'fhéadfadh cásanna a bheith ann, áfach, go bhfuil obair nó iompar an fhostaí sásúil le linn na tréimhse go bhfuil an rabhadh i bhfeidhm, ach, go rachadh sé i léig go han luath ina dhiaidh san. Sa chás go dtarlaíonn patrún dá leithéid, agus go bhfuil fianaise ann go bhfuil na cosa dá dtógáil ón bpróiseas smachtaithe, d'fhéadfadh plé iomlán a bheith déanta ar iompar agus ar phatrún iompraíochta cheana an fhostaí i nós imeachta smachtaithe sa todhchaí.

Céim 2:

An Rabhadh Scríofa

Má tá rabhadh ó bhéal faighte agus má mheasann an Príomhoide ainmnithe go bhfuil iompar an mhúinteora gan a bheith sásúil maidir leis sin éilithe i gCéim 1, beidh cruinniú eagraithe idir an mhúinteoir agus an Príomhoide agus ainmní an bhoird bhainistíochta. Beidh fógra scríofa de ar a laghad seacht lá den gcruinniú tugtha don mhúinteoir. Ba chóir go luafadh an fógra cúis an chruinnithe agus ábhar sonrach an ghearáin i dteannta le haon doiciméid tacaíochta. D'fhéadfadh ionadaí/ionadaithe óna c(h)earthchumann a bheith i dteannta leis an mhúinteoir i gceist ag aon chruinniú dá leithéid nó comhghleacaí teoranta d'uasmhéid de bheirt ina iomlán.

Ba chóir go mbeadh ráiteas soiléir tugtha don mhúinteoir ag an gcruinniú, faoi an aicme/na haicmí a mheastar ina bhfuil a (h-)iompar mí-shásúil ann. Beidh deis tugtha don mhúinteoir freagra a thabhairt ar agus a c(h)ás a phlé ina iomlán agus agóid a dhéanamh in aghaidh aon fhianaise atáthar ag braith uirthi le haghaidh na breithe. Tar éis plé a dhéanamh ar an bhfreagra socróidh an Príomhoide agus ainmní an bhoird bainistíochta an ghníomhaíocht chuí atá le bheith tógtha. Sa chás go socraítear ná fuil aon ghníomhaíocht smachtaithe riachtanach, cuirfear é sin in iúl don mhúinteoir i scríbhinn laistigh de chúig lá scoile. Sa chás go bhfuil sé socraithe go bhfuil gníomh smachtaithe riachtanach ag an gcéim seo, cuirfear in iúl don mhúinteoir go bhfuil sé/sí ag fáil rabhadh scríofa. Sa chás go bhfuil rabhadh scríofa tugtha, ba chóir go leagfadh sé síos go soiléir an feabhsú atá riachtanach agus an scála ama le haghaidh an fheabhsaithe. Ba chóir go gcuirfeadh an rabhadh scríofa in iúl don bPríomhoide go bhféadfadh machnamh a bheith déanta ar ghníomhaíocht smachtaithe breise mura bhfuil aon fheabhas sásúil tarlaithe. Cuirfear in iúl don mhúinteoir faoina c(h)earth achomharc á thógáil i gcoinne an ghníomhaíocht smachtaithe atá á tógáil agus faoin bpróiseas achomhairc.

Beidh cóip den rabhadh scríofa coimeádta ar an gcomhad pearsanra ag an bPríomhoide agus beidh cóip tugtha don mhúinteoir. Beidh an rabhadh scríofa gníomhach ar feadh tréimhse níos lú ná naoi mí agus, ag braith ar sheirbhís sásúil, tiocfaidh deireadh lena éifeacht tar éis deireadh na tréimhse 9 mí. Beidh an taifead tógtha ón gcomhad tar éis na tréimhse naoi mí ag braith ar fheabhsú cuí le linn na tréimhse.

D'fhéadfadh cásanna a bheith ann, áfach, go bhfuil obair nó iompar an fhostaí sásúil le linn na tréimhse go bhfuil an rabhadh i bhfeidhm, ach, go rachadh sé in olcas go han-luath ina dhiaidh san. Sa chás go dtarlaíonn patrún dá leithéid, agus go bhfuil fianaise ann de theip ins an bpróiseas smachtaithe, d'fhéadfadh machnamh iomlán a bheith déanta ar iompar agus ar phatrún iompraíochta an fhostaí ins an am atá caite i nós imeachta smachtaithe sa todhchaí.

Céim 3:

An Rabhadh Scríofa Deiridh

Má tá rabhadh scríofa faighte agus má mheasann an Príomhoide go bhfuil iompar an mhúinteora thar a bheith mí-shásúil fós nó go bhfuil ní éigin níos measa ar siúl, beidh cruinniú eagraithe idir an múinteoir agus an Príomhoide agus ainmní an Bhoird Bainistíochta. Beidh rabhadh scríofa de ar a laghad seacht lá ón gcruinniú tugtha don múinteoir. Ba chóir go luafadh an fógra cúis an chruinnithe agus nádúr sonrach an ghearáin i dteannta le haon doiciméid tacaíochta. D'fhéadfadh ionadaí/ionadaithe a c(h)eadchumainn a bheith i dteannta leis an múinteoir i gceist ag aon chruinniú dá leithéid nó comhghleacaí/comhghleacaithe teoranta do uasmhéid iomlán de bheirt.

Ba chóir go mbeadh ráiteas soiléir tugtha don mhúinteoir ag an gcruinniú, faoi an achar/na h-achair a mheastar go bhfuil a c(h)uid iompar mí-shásúil ann/iontu. Beidh deis tugtha don mhúinteoir freagra a thabhairt air/orthu agus a c(h)ás a leagadh síos ina iomlán agus agóid a dhéanamh in aghaidh aon fhianaise atáthar ag braith ar le haghaidh breithe. Tar éis machnamh a dhéanamh ar an bhfreagra socróidh an Príomhoide agus ainmní an bhoird bhainistíochta an ghníomhaíocht chuí atá le bheith tógtha. Sa chás go socraítear na fuil aon ghníomhaíocht riachtanach, cuirfear é sin in iúl don múinteoir laistigh de chúig lá scoile. Sa chás go bhfuil sé socraithe go bhfuil gníomh smachtaithe riachtanach ag an gcéim seo, cuirfear in iúl don mhúinteoir go bhfuil sé/sí ag fáil an rabhadh scríofa deiridh. Sa chás go bhfuil rabhadh scríofa deiridh tugtha, ba chóir go leagfadh sé síos go soiléir an feabhsú atá riachtanach agus an scála ama le haghaidh an fheabhsaithe. Ba chóir go gcuirfeadh an ráiteas scríofa deiridh in iúl don múinteoir go bhféadfadh machnamh a bheith déanta ar ghníomhaíocht smachtaithe breise mura bhfuil aon feabhsú sásúil déanta. Cuirfear in iúl don múinteoir faoina c(h)eart achomharc á thógáil i gcoinne an ghníomhaíocht smachtaithe atá á tógáil agus faoin bpróiseas achomhairc.

Beidh cóip den rabhadh scríofa deiridh coimeádta ar an gcomhad pearsanra ag an bPríomhoide agus beidh cóip tugtha don mhúinteoir. Beidh an rabhadh scríofa deiridh gníomhach ar feadh tréimhse níos lú ná dhá mhí dhéag agus, ag braith ar sheirbhís sásúil, tiocfaidh deireadh lena éifeacht tar éis deireadh na tréimhse dhá mhí dhéag.

Beidh an taifead tógtha ón gcomhad tar éis na tréimhse dhá mhí dhéag ag braith ar fheabhsú cuí le linn na tréimhse.

Céim 4:

Má mheastar gur lean an droch obair nó an mí-iompar tar éis eisiúna an rabhadh scríofa deiridh nó go bhfuil an fhadhb oibre nó an t-iompar tromchúiseach, beidh tuairisc chuimsitheach ar fhíricí an cháis ullmhaithe ag an bPríomhoide agus curtha ar aghaidh chuig an bord bainistíochta. Beidh cóip tugtha don mhúinteoir.

Pléifidh an bord bainistíochta an rud agus lorgóidh siad tuairimí an mhúinteora i scríbhinn ar an dtuairisc ullmhaithe ag an bPríomhoide. Tabharfaidh an bord bainistíochta deis don mhúinteoir léiriú foirmiúil a dhéanamh dá c(h)ás. Ba cheart fógra deich lá ar a laghad a thabhairt i dtaobh an chruinnithe. Ba chóir go mbeadh cúis an chruinnithe agus nádúr saineiúil an ghearáin agus aon doiciméid tacaíochta a sholáthar don mhúinteoir. Is féidir le beirt ionadaí/ionadaí dá c(h)éardchumainn no comhghleacaí/aithe a bheith i dteannta an mhúinteora le teorainn beirte. Tabharfar deis don mhúinteoir freagra a thabhairt agus a chás a phlé ina iomlán agus agóid a dhéanamh i gcoinne aon fhianaise go bhfuiltear ag braith uirthi don bhreith agus deis a fháil ar fhreagra a thabhairt. Nuair a bheidh an t-ábhar pléite ag an mbord bainistíochta tiocfaidh siad ar chinneadh ar cad é an ní ceart a dhéanamh. Má thagann siad ar chinneadh nár ghá aon rud a dhéanamh cuirfear é sin in iúl don mhúinteoir laistigh de chúig lá scoile i scríbhinn. Más é an cás i ndiaidh na héisteachta go bhfuil tuilleadh gníomh smachtaithe ag teastáil is féidir leis an mbord bainistíochta úsáid a bhaint as aon cheann des na roghanna seo a leanas;

- incrimint curtha ar athlá
- incrimint nó incrimintí tarraingthe siar
- stádas íslithe (cailliúint phoist fhreagrachta)
- gníomh smachtaithe eile gan a bheith chomh tromchúiseach le fionraíocht nó briseadh as post
- fionraíocht (do thréimhse theoranta agus/nó ar chúis chinnte) le pá
- fionraíocht (do thréimhse theoranta agus/nó ar chúis chinnte) gan pá
- briseadh as post

Gníomhóidh an bord bainistíochta go réasúnta i ngach cás nuair atáthar ag déanamh a aigne suas faoi an ngníomh chuí smachtaithe. Ba chóir go mbeadh nádúr an ghníomhaíocht smachtaithe comhréireach leis an fhadhb oibre nó iompair go raibh smachtbhanna leagtha síos dá bharr.

Sa chás go bhfuil gníomh smachtaithe molta ach nach briseadh as post é déanfaidh an bord bainistíochta athbhreithniú air laistigh de thréimhse ama faoi leith chun plé a dhéanamh an bhfuil gníomh smachtaithe breise ag teastáil nó nach bhfuil.

Mí-Iompar Tromchúiseach

Sa chás go bhfuil mí-iompar tromchúiseach ag obair nó go bhfuil baol ann do shláinte agus sábháilteacht na leanaí nó pearsanra eile sa scoil, ní bheidh na céimeanna thuas i

gceist de ghnáth agus d'fhéadfadh múinteoir a bheith briste as a phost gan aon bhaint a bheith leis na céimeanna thuasluaite.

Seo a leanas roinnt samplaí de mhí-iompar tromchúiseach go bhféadfadh sé tarlú ná beadh ceann, nó gach ceann, de nós imeachta smachtaithe Céim 1 go 3 i gceist, ag braith ar chomh holc is atá an chion líomhanta:

- Goid.
- Damáiste d'aon ghnó do shealúchas na scoile.
- Calaois nó falsú, d'aon gnó, doiciméad.
- Mór-fhailí nó dearóiliú dualgas.
- Diúltú cloí le treoir dlisteanach le iarmhairtí tromchúiseach mar thoradh air.
- Neamhábaltacht tromchúiseach nó leanúnach dualgais a chomhlíonadh de bharr a bheith faoi thionchar alcól, drugaí neamh-oideas nó mí-úsáid leigheas oidis.
- Briseadh tromchúiseach rialacha sláinte & sábháilteachta.
- Drochúsáid/mí-úsáid sealúchas/trealamh na scoile
- Briseanna tromchúiseacha rúndachta.
- Bulaíocht tromchúiseach, gnéaschiapadh nó ciapadh i gcoinne fostaí, mac léinn nó ball eile de phobal na scoile.
- Iompar foréigneach/toirmeascach.
- Íoslódáil/scaipeadh ábhar gáirsiúil ón idirlíon.
- Ciorclú ríomhphoist nó téacsanna ionsaithe, gáirsiúla nó gránna.

Nóta: níl san thuas uileghabhálach.

Mar a bhaineann leis an rannóg seo, d'fhéadfadh mí-iompar tromchúiseach a bheith bainteach, chomh maith, le gníomh, nó le gníomh líomhanta, a tharla, lasmuigh den scoil, sa chás go raibh gníomh dá leithéid, nó gníomh líomhanta, ina bhuairt tromchúiseach don mBord Bainistíochta maidir le sláinte agus sábháilteacht na mac léinn agus/nó foireann na scoile.

Má tá líomhain de mí-iompar tromchúiseach ann, d'fhéadfadh an múinteoir a bheith ar fionraí ar phá iomlán faid is atáthar ag feitheamh le fiosrú agus le conclúid aon phróiseas achomhairc.

Tá ceart ag an múinteoir, le linn cúrsa na fiosraithe, na líomhaintí a bheith curtha faoina bhráid agus tá ceart aige/aici freagra a thabhairt ar na líomhaintí go léir. Má chruthaíonn an fiosrú an cás faoin mhí-iompar tromchúiseach, is é an gnáth-thoradh ná briseadh as an bpost.

Céim 4

Achomharc

Beidh sé oscailte don múinteoir achomharc a thógáil i gcoinne na ngníomh smachtaithe molta. Sa chás go bhfuil smachtbhanna leagtha síos ag céim 1, beidh an

t-achomharc chuig ainmní an bhoird bainistíochta. Sa chás go bhfuil smachtbhanna leagtha síos ag Céim 2 agus/nó Céim 3 des na nósanna imeachta seo, beidh achomharc dá leithéid cloiste ag an mbord bainistíochta. Sa chás go bhfuil smachtbhanna leagtha síos faoi chéim 4 den nós imeachta, beidh an t-achomharc chuig painéal achomhairc smachtaithe ceaptha ag an mBord Bainistíochta.

Is iad na nósanna imeachta le haghaidh achomharc a dhéanamh ná mar atá sé leagtha amach in Aguisín A.

Fógra chuig an Roinn Oideachais agus Eolaíochta agus chuig an Chomhairle Múinteoireachta

Cuirfidh an Bord Bainistíochta in iúl don Roinn Oideachais agus Eolaíochta faoi nádúr na ngníomh smachtaithe agus cloífidh sé le haon riachtanais de chuid an Chomhairle Teagaisc i gcomhréir le forálacha Rannóg 37 den Acht um Chomhairle Mhúinteoireachta 2001.

Aguisín A

Painéal Achomhairc Smachtaithe Múinteoirí

1. Ceapfaidh an bord bainistíochta Painéal Achomhairc Smachtaithe Múinteoirí ina mbeidh;
  - Cathaoirleach neamhspleách ó phainéal ainmnithe ag an Aire Oideachais agus Eolaíochta
  - Ionadaí ó chomhaltas bainistíochta aitheanta
  - Ainmní ó cheardchumainn an mhúinteora i gceist
2. Ní cheapfar aon bhall don Phainéal chun plé a dhéanamh ar chás a cuireadh go dtí an Painéal, go raibh suim aige/aice roimhe nó a bhí ag déileáil leis an gcás sin go speisialta.

Próiseas an Achomhairc

3. Is féidir le múinteoir achomhairc a lorg ar imeachtaí smachtaithe ar bhonn ceann amháin nó níos mó des na cúiseanna seo a leanas:
  - i. níor cloíodh le forálacha na n-imeachtaí a aontaíodh fúthu
  - ii ní bhfuarthas amach na fíricí uile
  - iii níor pléadh na fíricí uile nó níor pléadh iad go réasúnta
  - iv níor tugadh deis réasúnta don mhúinteoir i gceist freagra a thabhairt ar an líomhain
  - v ní bheifí ag súil go dtuigfeadh an múinteoir i gceist go réasúnta go leanfadh triail smachtaithe an t-iompar líomhanta
  - vi bhí an smacht molta neamhréir leis an lag-fheidhmíocht nó leis an drochiompar líomhanta
4. Is féidir le múinteoir, go bhfuil sé ráite leis/léi go bhfuil sé beartaithe gníomh smachtaithe a thógáil ina c(h)oinne, achainí i scríbhinn a dhéanamh, laistigh de 10 lá tar éis fhógra an chinnidh, go ndéanfadh an Painéal athbhreithniú ar na nósanna imeachta smachtaithe.
5. Mura bhfuil aon achainí dá leithéid déanta ag an múinteoir i gceist laistigh de thréimhse 10 lá scoile d'fhéadfadh an t-údarás cuí leanúint ar aghaidh leis an ngníomh smachtaithe molta.

6. Nuair a iarann múinteoir go ndéanfaí athbhreithniú ar an ngníomh smachtaithe ag an bPainéal déanfar na haighneachtaí seo a leanas;
  - i ráiteas scríofa ag an múinteoir i gceist faoi na cúiseanna go bhfuil an t-athbhreithniú á lorg, le bheith tugtha don bPainéal agus don bhfostaí laistigh de 10 lá scoile de aighniú an iarratais le h-aghaidh an achomhairc thuasluaite.
  - ii frith-ráiteas scríofa ag an bhfostóir, le bheith aighnithe don bPainéal agus don mhúinteoir i gceist laistigh de 10 lá scoile ón am a fuair an fostóir ráiteas an mhúinteora thuasluaite.
  - iii aon aighne eile a lorgódh an Painéal ón mhúinteoir i gceist nó ón údarás cuí sa bhformáid agus laistigh de pé am a leagfaidh an Painéal amach ina achainí
7. D'fhéadfadh an Painéal achainí a lorg ar athbhreithniú ar na nósanna imeachta smachtaithe sa chás;
  - i go dteipeann ar an múinteoir i gceist an t-aighniú atá á lorg de réir alt 6 thuas laistigh den dtréimhse ama ceart, nó
  - ii go mbíonn an Painéal den dtuairim, nuair atá machnamh déanta acu ar na h-aighneachtaí déanta de réir alt a 6 i thuas, go bhfuil an cás déanta ag an múinteoir i gceist seafóideach, achrannach, nó gan substaint nó bunús.
8. Nuair a thugann an Painéal droim láimhe don achainí is féidir leis an bhfostóir leanúint ar aghaidh le téarmaí an nós imeachta seo mar nach raibh aon achainí déanta.
9. Sa chás go mbeartaíonn an Painéal athbhreithniú a dhéanamh ar na nósanna imeachta smachtaithe tar éis dóibh machnamh a dhéanamh ar na haighneachtaí, socróidh sé dáta don éisteacht laistigh de 20 lá scoile tar éis don bPainéal achainí d'fháil ar athbhreithniú.
10. Is féidir leis an bPainéal, gan beann ar aoinne eile cuireadh a thabhairt d'aon duine fianaise a thabhairt ó bhéal nó i scríbhinn. Pléifidh an Painéal agus déanfaidh siad cinneadh ar aon achainí ó aon pháirtí eile bainteach leis an nós imeachta fianaise a thabhairt ó bhéal nó i scríbhinn.
11. Tá an múinteoir ag déanamh an achomhairc i dteideal, más mian leis nó léi, aighneachtaí ó bhéal a dhéanamh don bPainéal é féin nó trí mhúinteoir atá ag múineadh faoi láthair, trí oifigeach/oifigigh lán aimsire an cheard chumainn go bhfuil aitheantas aige dá g(h)rád nó trí aon duine eile go n-aontaíonn an Painéal go bhfuil cead aige/aice bheith i láthair don ngnó sin.
12. Tá na daoine seo a leanas i dteideal a bheith i láthair san áit a bhuaileann an Painéal le chéile d'fhonn fianaise ó bhéal a thógáil nó chun éisteacht le h-aighneachtaí ó bhéal;

- i an múinteoir i gceist
  - ii aon duine/daoine de réir alt 11 thuas atá i dteideal aighneachtaí a dhéanamh ar son an mhúinteora i gceist
  - iii Cathaoirleach an bhoird bhainistíochta agus ball reatha an bhoird, nó Príomhoide, ainmnithe chun cabhrú le Cathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta.
  - iv aon duine eile go dtoilíonn an Painéal a bheith i láthair.
13. Beidh nósanna imeachta os comhair an Phainéil neamhfhoirmiúil.
14. Tar éis dóibh aon fhiosruithe a cheapann siad atá riachtanach agus tar éis dóibh machnamh ar aon aighneachtaí déanta nó ar aon fhianaise tugtha tiocfaidh an Painéal ar chinneadh i dtaobh an bhfuil, nó nach bhfuil, bunús ann le hathbhreithniú a bheith déanta ar an gcás agus eiseoidh siad a dtuairim laistigh de deich lá scoile ón éisteacht do Chathaoirleach an bhoird bhainistíochta, don mhúinteoir i gceist agus a gcuid ionadaithe.
15. Sa chás gurab é atá sa tuairim sin go bhfuil cás dá leithéid déanta ag an múinteoir i gceist, is féidir leis an Painéal, gan beann ar aoinne eile, a mholadh don mbord bainistíochta;
- i nár chóir aon rud eile a dhéanamh faoin ní, nó
  - ii gur chóir an gníomh smachtaithe tógtha ag an mbord a bheith athruithe i slí faoi leith, nó
  - iii ba chóir ath-mhachnamh a bheith déanta ag an mbord bainistíochta faoin gcás chun easnamh faoi leith ins na nósanna imeachta smachtaithe a leigheas (agus iar sin beidh forálacha an Chomhaid seo fós i bhfeidhm)
16. Sa chás gurab é an tuairim nach bhfuil cás dá leithéid cruthaithe leanfaidh an bord bainistíochta ar aghaidh leis an ngníomh smachtaithe.
17. Ba cheart cinneadh ar ghníomh smachtaithe a bheith curtha in iúl i scríbhinn do mhúinteoir i gceist agus dá (h)ionadaí. Sa chás nach bhfuil aon ní eile le bheith déanta glactar leis go bhfuil an líomhain tarraingthe siar.
18. Tá an cinneadh deiridh i leith mholadh an phainéil achomhairc i lámha an bhoird bhainistíochta a leagfaidh amach i scríbhinn an bunús atá lena gcinneadh.